

Metodyka prowadzenia obserwacji występowania słonkowca orzechowca (*Curculio nucum* L.)

Słonkowiec orzechowiec *Curculio nucum* L. jest chrząszczem (*Coleoptera*) z rodziny ryjkowcowatych (*Curculionidae*)

Występowanie i rośliny żywicielskie

Znany w całej Europie szkodnik leszczyny. W Polsce występuje powszechnie.

Opis szkodnika

Chrząszcz oliwkowo-brązowy, wielkości 8 mm. Jego głowa zakończona jest bardzo długim zakrzywionym rykiem. Jajo owalne, średnicy około 0,8 mm, larwa beznoga, żółtobiała z ciemną głową.

Objawy żerowania i szkodliwość

Orzechy uszkodzone przez larwy słonkowca dorastają do normalnej wielkości ale ich wnętrze jest wyjedzone i wypełnione odchodami. Uszkodzone owoce przebarwiają się wcześniej niż zdrowe, a po wyjściu larwy, na ich powierzchni widoczne są okrągłe otwory wyjściowe.

Rozwój

Zimują larwy w glebie. Chrząszcze pojawiają się w końcu maja i w czerwcu, żerują na liściach, a następnie samice składają jaja do młodych, miękkich owoców. Larwa żywi się jądrem orzecha. Pod koniec sierpnia i we wrześniu larwy kończą żerowanie, wygryzają otwór wyjściowy, spadają na ziemię, wwiercają się do gleby, przędą kokony i w nich zimują, a wiosną przepoczwarczają się.

Próg zagrożenia

Dotychczas nie opracowano progu zagrożenia. Zwykle zwalczanie konieczne jest na wszystkich plantacjach produkcyjnych.

Metoda prowadzenia obserwacji

Obserwacje należy rozpocząć około połowy maja. Najłatwiejszym sposobem stwierdzenia obecności chrząszczy szkodnika na plantacji byłoby odławianie do pułapek z feromonem lub substancją wabiącą chrząszcze, niestety obecnie nie ma takich możliwości. Dlatego też zaleca się inną metodę, możliwą do zastosowania.

Kontrolę obecności chrząszczy na krzewach należy prowadzić od ostatniej dekady maja do końca czerwca co kilka dni. Po wylocie chrząszcze żerują na liściach i w tym czasie zaleca się otrząsanie ich z gałęzi na podstawiona płachtę entomologiczną, a następnie sprawdzenie w grupie strząśniętych owadów obecności i liczebności chrząszczy słonkowca. Dla łatwiejszego przeglądania prób owadów można do pojemnika włożyć watę nasączoną np. chloroformem.

Po okresie żerowania i po zapłodnieniu, samice składają jaja, pojedynczo do młodych, miękkich jeszcze owoców. W tym okresie można by przeglądać zawiązki owoców w poszukiwaniu nakłuc zrobionych pokładelkiem samicy, podczas składania jaj oraz jaja wewnątrz nich. Obserwacje należy prowadzić do początku lipca. Uzyskane dane pozwolą na określenie dynamiki lotu chrząszczy słonkowca orzechowca i wyznaczenie terminu zwalczania szkodnika.

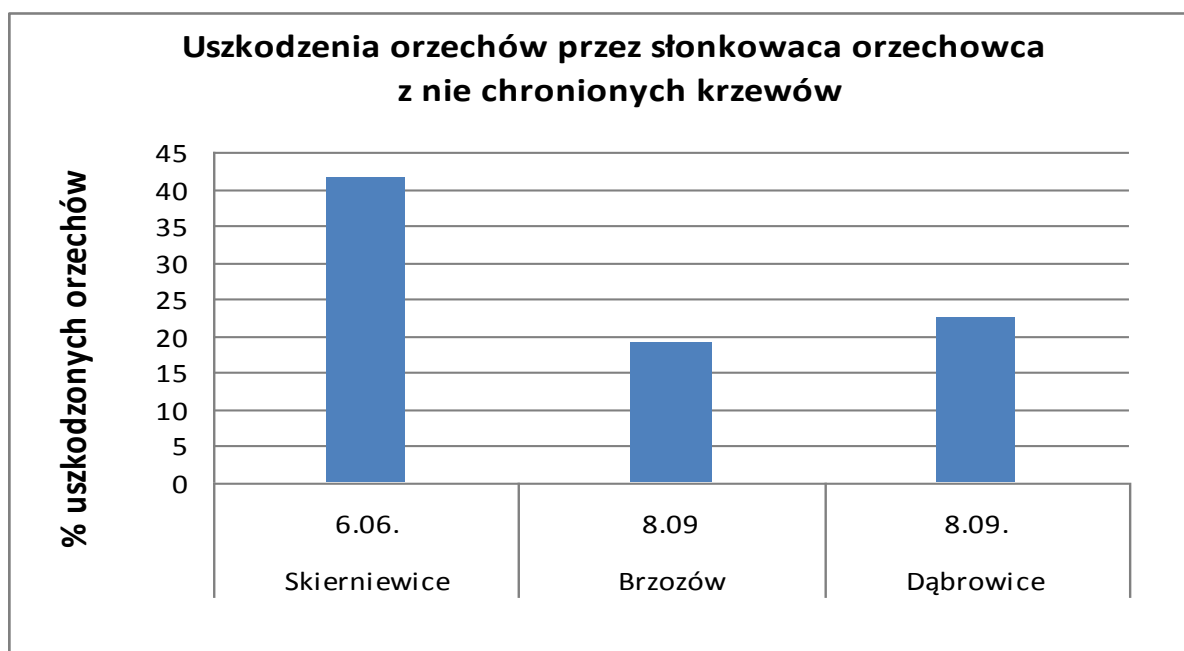
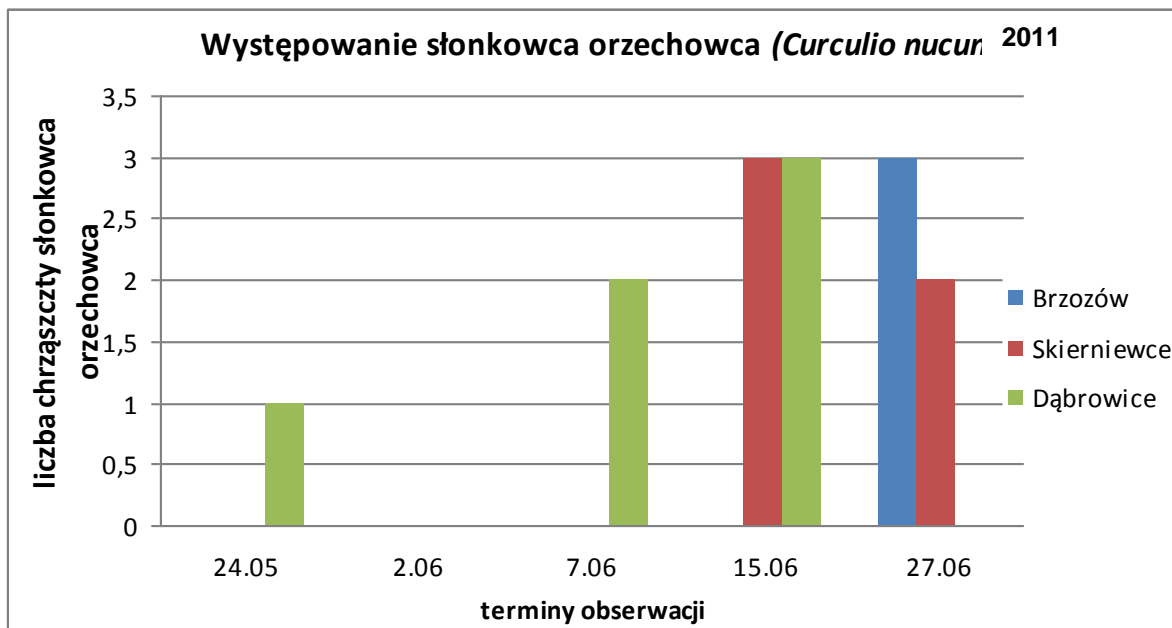
Pod koniec sierpnia i we wrześniu należy pobierać próby owoców (3-4 próby po 100 owoców z plantacji) i przeglądać je w celu sprawdzenia obecności larw słonkowca w orzechach lub uszkodzeń przez nie powodowanych. Owoce uszkodzone przez larwy słonkowca dorastają do normalnych wielkości, ale wybarwiają się wcześniej od zdrowych. Po przecięciu podejrzanego i uszkodzonego owocu można znaleźć w nim larwę. Jest ona beznoga, żółtobiałej barwy z ciemną głową. Jądro owocu jest nadgryzione lub całkowicie zjedzone, a wewnątrz wypełniają odchody larw. We wrześniu celowe jest również przeglądanie opadłych na ziemię owoców. Na uszkodzonych owocach widoczne są niewielkie okrągłe otwory, przez które larwy opuściły owoc i zeszły do gleby.

Uzyskane dane posłużą do określenia procentowej ilości uszkodzonych orzechów, a tym samym będą pomocne przy podejmowaniu decyzji o zwalczaniu szkodnika w następnym sezonie wegetacji.

Czynniki ograniczające, profilaktyka i zwalczanie

Zabiegi chemiczne wykonuje się w okresie żerowania chrząszczy na liściach, zanim złożą jaja. Zabieg zwalczający jest zwykle konieczny na wszystkich lub na większości produkcyjnych plantacji leszczyny. Na plantacjach, gdzie notuje się liczne chrząszcze, może być konieczne wykonanie 2-3 zabiegów.

Do zwalczania zaleca się środki o działaniu kontaktowym, wgłębnym, zarejestrowane do ochrony leszczyny.

Opracowanie wykonano w ramach zadania nr 1.10 „Opracowanie metodyk prowadzenia obserwacji występowania organizmów szkodliwych i oceny potrzeby wykonania zabiegów ochrony roślin”, Programu Wieloletniego „Rozwój zrównoważonych metod produkcji ogrodniczej w celu zapewnienia wysokiej jakości biologicznej i odżywczej produktów ogrodniczych oraz zachowania bioróżnorodności środowiska i ochrony jego zasobów”, finansowanego przez MRiRW.

Słonkowiec orzechowiec

Fot. 1. Chrząszcz

Fot. 2. Larwa

Fot. 3. Uszkodzone owoce z otworami przez które wyszły larwy

Opracowanie wykonano w ramach zadania nr 1.10 „Opracowanie metodyk prowadzenia obserwacji występowania organizmów szkodliwych i oceny potrzeby wykonania zabiegów ochrony roślin”, Programu Wieloletniego „Rozwój zrównoważonych metod produkcji ogrodnictwa w celu zapewnienia wysokiej jakości biologicznej i odżywczej produktów ogrodnictwa oraz zachowania bioróżnorodności środowiska i ochrony jego zasobów”, finansowanego przez MRiRW.